

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, collegium.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős-szerkesztő: KISS ENDRE. Szerkesztő-társai: B. Kiss Pál, Biki Andor, Venetiánér Sándor. Kiadóhivatali főnök: Gönczy Béla.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre . . . . . 5 korona. Fél évre . . . . . 2 kor. 50 fill. Ifjusági egyesületeknek . . . . . 4 korona Főiskolai hallgatóknak . . . . . 3 korona Egyes szám ára: 30 fillér.</p>
--	--	---

A sajtószabadságról.

Márciusi szellő ringatta karján, midőn feltámadt halottaiból; márciusi napfény csókolgatta, mint csecsemőt, egy nemzet szívének hő szeretete dédelgette, mint gyermeket; a magyar nemzet hálaimádsága szállt fel az egek urához, amiért megértük feltámadását s mióta évről-évre fokozódott lelkesedéssel ünnepeljük születésnapját, gondal, szeretettel, aggodással őrködik életbenmaradása felett nemzetünk.

Ezek a gondolatok futottak át agyamon, midőn a Hegymegi Kiss Pál ur jóvoltából a M. I. Ö. T. közgyűlése elé egy bizalmatlansági indítványt adtak be ellenem, azért, mert e lap mult számában vezércikket irtam, melynek tendenciája az ellentétek elsimitása volt, de amely egész váratlanul és meglepetésszerűen forrongásba hozta az ifjuság egy részét, mert hangjából világosan kivehető volt, hogy a mostani jogászelnökünk politikája iránt már csak azért sem viseltethetem teljes elismeréssel, mert abban nagyon sok a — politika.

Akik állást foglaltak ellenem, azok közül némelyek azzal okolták meg ez állásfoglalásukat, hogy a M. I. Ö. T. lapja nem tolmácsolhatja a társulat kisebbsége véleményét a többség véleményével szemben, némelyek azzal, hogy — bár a valóságnak megfelelő képet festettem a cikkben — nem kellett volna e képet a kollégium falain kívül levőknek is bemutatnom, némelyek pedig azzal, hogy a helyzet voltaképen nem olyan, amilyennek én látom s amilyennek én rajzoltam vezércikemben.

Az első csoportnak azt felelhetem: Uraim! A M. I. Ö. közgyűlése megmutatta, — bár önök előtt ez hihetetlennek látszott — hogy lapom nem a kisebbség, hanem a nagy többség organuma.

A második csoport számára ez a válaszom: Amit igaznak tartok, mindig kimondom mindenki

előtt, akár kellemes annak szellőztetése némelyek előtt, akár nem.

A harmadik csoportnak is röviden felelhetek: Én nem irhatok a jelenségekről x vagy y meggyőződése szerint; azok vizsgálata közben csak saját impresszióim szerint irhatok róluk. És eszerint *kell* is, hogy irjak, mert egy ifjusági közlönynek *kötelessége*, hogy figyelmessé tegye az ifjuságot ifjusági élete árnyoldalaira. Tessék elolvasni a »Sárospataki Ifjusági Közöny« s a »Kolozsvári Egyetemi Lapok« régebbi számait! Aki ezeket elolvassa, láthatja hogy a »Debreceni Főiskolai Lapok« időrendben nem az első, hanem az utolsó ifjusági lap, amely felhívja az ifjuságot hibái reparálására. Az említett két lap közül az utóbbiban Partos Ervin ur hosszú cikksorozatot irt az ifjusági élet reformjáról s e cikksorozatot így fejezi be »csak az álnok rosszakarat mondhatja az ifjuság mai életét, világnézetét ifjusághoz méltónak«.

Bizonyára sok embernek nem kellemes az ehhez hasonló kritika, mely kétségtelen, hogy nem általános véleményt, csak szubjektív meggyőződést tükröztet vissza s tudomásom szerint ezért még sem nyújtott be senki sem ellene, sem a lap szerkesztősége ellen bizalmatlansági indítványt.

De talán felesleges is volt e példákra hivatkoznom. Hiszen, valamint szükségtelen azt bizonygatni, hogy Magyarországnak nem Berlin a fővárosa, vagy hogy a tél hidegebb évszak, mint a nyár, úgy szükségtelen annak bizonyítása is, hogy egy ifjusági lap szerkesztőjének, ha személyes sértegetések nincsenek cikkében, — amit cikemről nem is állított senki — joga, sőt kötelessége az, hogy a legszigorubb kritika tárgyává tegye az ifjusági élet jelenségeit.

Ezért néztem emelt fővel szembe a bizalmatlansági indítvánnyal. Reméltem, hittem, tudtam, hogy bármily hatalmas pártja van is az akció indítójának, ez akciónak sikere nem lehet; remél-

tem, hittem, tudtam, hogy most egyértelműen mellém kell állaniok azoknak az akadémiai hallgatóknak, kik épen azért, mert nem helyeselték az irányt, melyben az ifjuság haladt, eddig csak passiv szemlélői voltak az akadémiai mozgalmaknak.

Hitem teljesült... és el kell ismernie mindenkinek, hogy azok az ovációk, melyekben — bár, megvallom, érdemtelenül — olyan emberek részesítettek, kiket semmiféle érdek nem fűz hozzám, nem kis jelentőségűek és nem véletlenül, de talán némi jelentőséggel csendült fel akkor a Kossuth-nóta, a szabadság nótája, mikor a bizalmatlansági indítványt elvetették.

... Hanem azért március 15-én azt hiszem együtt akarjuk megünnepelni a sajtószabadság születésének évfordulóját. És kell is, hogy együtt ünnepeljünk! Talán annak a nagy napnak bűbajos varázsa jótékonyan hat a mi lelkeinkre is és közelebb hozza egymáshoz akadémiánk ifjusága tagjait, kik most olyan nagyon-nagyon távol állnak egymástól. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Kiss Endre.

Irodalmi irányok.

(Folytatás.)

Még tovább is mehetünk ennél. Nemcsak, hogy minden író megtalálja a maga olvasóközönységét, de ugyanaz a közönség teljesen ellentétes irányu írók műveiben is teljes élvezetet találhat. E következtetésre — megvallom — subjektív tapasztalatok útján jutottam, de későbbi, objektív tapasztalataim megerősítettek benne s hiszem, hogy a szigorú kritika előtt is megállja helyét. Első sorban magamon, de később, tanulmányaim közben másokon is tapasztaltam, hogy ugyanaz az olvasó, kit elbájolnak az »Uj Idők«, vagy a »Vasárnapi Ujság« néha kissé romantikus izü, de mindenestre poétikus dolgai, a »Jövendő«, vagy a »Hét« erősen naturalisztikus, néha talán túlságos verista felfogással megírt cikkeiben is gyönyörködni képes. Az nyilvánvaló, hogy e lapok egymástól elütő irodalmi irányok képviselői, harcosai. Ezek képezik körülbelül a két határkövet. Körülbelül csak, mert vannak az »Uj Idők«-nél is lágyabb húrokat pengető irányaink, viszont azonban, ami a »Hét«-en tul esik, kívül fekszik, az már nem tarthat jogcímet arra, hogy irodalomnak

nevezessék. Szóval ezek körülbelül a határkövek, de míg az egyiktől a másikig eljutunk, sokszor kell közbül megállapodnunk, sok pihenőt kell tartanunk. Hiszen egy kis túlzással azt lehetne mondani, hogy minden írónknak külön iránya van s ahány új írónk támad, annyi új iránnyal gyarapszik irodalmunk.

Ha az újabban megjelenő versköteteket, vagy akár csak az itt-ott elszórva megjelenő verseket olvassuk, alig találunk oly szerzőt, ki ne a megszokott formák, korlátok nyüge alól való szabaddal dalolná s ki ne valami új, sejtelmes vagy a meztelenségig pusztá, szóval ne valami bizarr dolog után vágyódnék.

Forrongást látunk az irodalom terén mindeütt s a számtalan eszme óriási harcából kell, hogy valami új, mindenkit kielégítő s megnyugvással eltöltő irány alakuljon ki. Ez azonban nem történhet meg mindaddig, míg a küzdők sorából a többieket elhallgattatva, legyőzve, megsemmisítve ki nem emelkedik valami nagy, fényesen tündöklő tehetség, ki egyéniségének varázsfényével keresztülvilágítson a tévedések sűrű ködén s mint lángoszlop vezesse a pusztában tévelygőket a helyes utra.

S én hiszem, hogy — habár nem is nagyon hamar, de idővel — meg is történik ez, ha elmúlik ez idealisztiko-realisztikus korszak s ez eszmék egymástól különválva ismét hullámvonalakban váltakozva új periodusokat alkotnak.

Épen ezért nem hiszem azt, hogy az újabkori irodalmi irányok szülőanyja az üzleti szellem, a spekuláció volna, hanem azt állítom, hogy azokat a kor hozta létre. Korunk az eszmék keveréke, az irodalom pedig a kezesmék kifejezője lévén, csak természetes, hogy elő kellett állania bizonyos irodalmi szecessziónak, mely azután a számtalan irányt nemzette.

(Folyt. követ.)

Vn.

Bál után.

*Magam elé merengve nézek
S látom a szép bál éjjelét:
Látom a vidám, tarka képet,
Hallom a vidám tánczenét.
S hogy gondolatim végigjárják
A színes báli képeket,
Látom az angyalarcu lánykát,
Ki szívem eszményképe lett.*

*Tudom, ha a napok elszállnak,
Vizióm is száll majd tovább,
Nem látom majd képét e bálnak,
Nem hallom a melódiát.
Tudom, éltem e legszebb bálját
Egykor végkép elfeledem,
— De azt az angyalarcu lánykát
Soha el nem feledhetem.*

Kiss Endre

Újév.

Ifjúsági életünkben fordulópontot képez az új félév kezdete. Beköszöntött az újév. Nem szándékunk az erről szóló egyszerű hirdásunkat egyéni reflexiókkal tömni tele és nem akarjuk utólagosan bírálat tárgyává tenni azokat a mozgalmakat, amelyek olyan lényeges változásokat hoztak létre az egyesületek tisztikarában és aunyi új, megoldatlan kérdést vetettek fölszínre. Nem lehet célunk kritikát gyakorolni az ifjúság választása fölött sem. De amikor hirt adunk arról, hogy az új félév kezdetével új légkör nehezedik egyesületi életünkre, új törekvések kezdenek érvényesülni, akkor szinte akaratlanul is összehasonlítást teszünk a múlt és a jelen között. Mert az tagadhatatlan, hogy az ifjúsági életnek mindig voltak és vannak olyan nyílt kérdései, melyeket nem

mindig ajánlatos megbolygatni, de amelyeknek tárgyalását — a kellő objektivitás szemmel-tartásával — egy ifjúsági közlönynek mindenkor kötelessége fölszínre tartani.

Aki csak némileg is érleklődik az ifjúsági ügyek iránt, lehetetlen, hogy ne gondolkozzék afelett, vajjon javult, vagy rosszabbodott-e a helyzet? Vajjon az a szellem, amely az ifjúsági életben érvényesül, előnyére válik-e annak, vagy nem? És vajjon összhangba hozható-e az egyesületek vezetése, irányzata azokkal a tendenciákkal, amelyek a múltban alapját képezték az ifjúság egyesülésének, összeforrásának, lelkesedésének? Ezek a kérdések foglalkoztatnak most mindenkit és kell, hogy foglalkoztassanak mindannyiunkat.

Hanem a feleletet megadni reájuk egy rövid cikk keretében lehetetlen. Mert nem szabad csak úgy röviden elsiklani a kevésbé fontos kérdések fölött sem. Hiszen ma minden dologról kétféleképpen vélekedünk. Minden vitás kérdés egy alkalom, hogy két részre szakítson bennünket. Elég valakinek valamire azt mondani, hogy fehér, rögtön kész reá a felelet: fekete. És szinte csodálatos szívóssággal ragaszkodik mindenki ahhoz a nézethez, amelyhez először csatlakozott. Ma akadémikus érvelések-

A coetus ablakában.

Amint kihajolok második emeleti zordon coetusom határozatlan színre mázolt rámáju ablakán, dallamos hangok ütnek meg a fületem. Valahol lent a szomszédban, vagy talán valahol messze, a távol ködében egy szép leány énekel, szívből, lelkesen és borzasztó hamisan.

Ahogy elhallgatom őt s amint az egy-egy gixerrel, vagy abbahagyott futammal kapcsolatos trillák elérkeznek hozzám, olyan nehéz bánat ereszkedik le rám. Mert úgy szeretem, mikor a lányok valami mámoros barkarolát, elandalító éji dalt, vagy édesbús régi nótát dalolnak. Elmerengek rajtuk és elábrándozom.

De elrepülnek ábrándjaim; a mérengéseim füstté válnak és én festett egekbe nézek kancsalul, ha a dallamos női soprán gixerbe vész el.

*

Bent a coetusban a fiúk valami bolondul keringő, vadul fel-felcsapó vidám nótát danolnak, — lent az utcán szomorú halotti énekkel kísérek valakit az utolsó útjára.

Ez a durva ellentét az utca, meg a hátam mögötti szoba között, olyan visszataszítóan ragadja

meg a lelkemet, — aztán készlet, hogy keressem odalent is az ellentéteket.

A gyászos menet a nagytemplom mellett már lefordult a piacra, — eltűnt a szemeim elől és én még most is ott látom magam alatt. Aztán hallok valami szomorú gyászindulót, meglegbennek előttem a koszorúk fehér és fekete szalagjai; ott távol pedig csillogó kapa szalad a piszkos földbe.

Később pedig, mintha valaki a koporsó mellett halkan azt mondaná a szomszédjának:

— Amíg élt, addig gyűlöltek, az egyik borsot a másik után törték az orra alá. Most a halála után kijönnek a sirjához s mig a fátyolos nők kezeiket tördelve zokognak, a férfiak meg búsan a mellökre eresztik a fejüket; addig a pap halotti beszéde alatt mély sirba száll a gyűlölet és kínos vajudással, borongós gyászének mellett megszületik — a kegyelet. És mindezt egy végrendelet tevő ...

*

Lent a fűvészkert vén, fehérre meszelt, azonban már össze-vissza vedlett fala mellett egy öreg anyóka tipeg előre. Jobbjában kis kosárkát visz, baljával a mankóra támaszkodik. A szomszéd elemi iskolából pedig — óráköz lévén — kitódulnak a

kel nem lehet hatni. Mindenki megy a saját feje után Fej alatt érthetünk gondolkozó agyat is, meg olyan főt is, amilyen a csapat élén szokott állani. Ez voltaképen mindegy. Csak az az egy világosan látható, hogy érvekkel, szavakkal nem lehet helyre állítani a megbilient egyensúlyt. A tények maguk nagyon soványak ahhoz, hogy belőlük le lehessen vonni azokat a konzekvenciákat, amelyek biztos alapul szolgálhatnának az igazságnak, hogy rajtuk fölállítsa mérlegét.

Itt tehát csak egy kibontakozás képzelhető, amelyet nem lehet erőszakosan előidézni Várunk kell, míg teljesen megérleli az idő. Az előjelek úgy mutatják, hogy be fog következni. Szükséges, is, hogy még ebben az évben bekövetkezzék. Hogy a jövőben új, egészséges viszonyok érvényesüljenek, új szellem vegye uralma alá az ifjúsági életet. Legyen nézeteltérés, legyen vitatkozás. Kimondom nyíltan: legyen pártoskodás, de mindennek alapját képezze az egymás nézetének, elveinek tiszteletben tartása és megbecsülése. És ne személyekben legyenek megtestesítve az elvek. Hanem érvényesüljön minden téren az eszmék józan, egészséges küzdelme.

Azok a tények, azok az események, amelyek

gyerekek s néhány vásott kölyök közre veszi a tőpörödött anyókat és gúnyt űz belőle. Ez aztán tehetetlen bosszúságában éktelen sivalkodásra fakad s rendőrért kiabál Nagy lesz a tumultus, a gyerekek röhögnek, valamelyik meglöki a másikat, ez őt vissza és csakhamar parázs verekedés támad. Az anyóka pedig tovább is kiabál. A rendőr aztán, mikor a zürzavar tetőpontra hág, meg is érkezik. A tömeg szétszalad, az anyóka ott marad magában, tovább is sivalkodva és szidván a rendőrt, aki későn érkezik, aki nincs ott, ahova hívják. A csend éber őrének egyéb sem kell. Karon fogja az öreg asszonyt és viszi előre — be.

Én meg itt fent az ablakban elgondolkozom az igazságról. Mert hogy hyilvánvaló, hogy annak a szegény öregnek odalent igazsága volt. A »törvény« azonban nem fog neki hinni s így megdorgálják, de tán el is ítélik.

Keresem hát, hogy hol az igazság. Es nem találok. Odakint az utcán nincsen. Kérdő szavamra senki sem felel. Csak a nagy templom mutat fel két tornyával az ég felé.

Este felé aztán a szomszédban vig cimborák névnapot ülnek. S amint áthallatszik a pohár-csörömpölés; amint a homoki lőre nektári erővel

ifjúsági életünk egy újabb periódusát bevezeték, magukban véve nagyon keveset mondanak. Csak arra jók, hogy a kibontakozás reményét fölébresszék bennünk. Amikor tehát rólunk való hirasunk elé elmélkedő bevezetést illesztünk, akkor csak azokat az impressziókat mondtuk el, amelyek ezzel a reménykedéssel együtt járnak.

*

A Joghallgatók Segítő Egyesületének tisztikara a múlt félév végén lemondott. A lemondást azzal indokolta meg, hogy állásait a jövő — tehát a mostani — félévben föllálítandó Jogász-kör rendelkezésére óhajtja bocsátani. A Jogász-kör azonban ebben a félévben sem alakult meg és így a rendelkezése alá bocsátott állások felől nem is rendelkezhetett. Hanem a J S E. újból megválasztotta tisztikarát. Akadémiaikon meglepő jelenség, hogy minden állás betöltése egyhangú választások útján történtek. Ezek szerint elnök lett: H Kiss Pál, főjegyző: Göbel Károly, ellenőr: Schenk István, pénztáros: Vásári István, könyvtáros: Surányi Sándor, aljegyző: Vinnay Géza és választmányi tagok: Mező Sándor, Somossy József, Éricz Ernő, Sárvary Jenő, Tatai Zoltán, Szalay Zoltán.

*

A Joghallgatók Tudományos Önképző Társasága a múlt félévben a legintenzívebb munkásságot folytata. Ez volt az az egyesület,

kezd dolgozni s a nóták után csak halk suttogás verődik átál, — hirtelen eszembe jut valami régi latin közmondás a vinum és veritasról.

Matolcsy Sándor.

Az asszony és a lány.

*Az asszony akkor szép, ha szenvedélyes,
Ha kéjt, mámort remegve adni képes;
Ha szive, lelke mély, csodás, talányos,
Szerelme: érthetetlen és varázsos;
Ha nem sohajt, de nyög a bánatában,
S lihegve küzd, ha tán előtte gát van;
Ha bánat éri: vérzik szive mélye,
S akit szeret, — meg is tud halni érte!*

*A lány akkor szép, hogyha szent, ha szüzi,
Ha vágyait csak halk imába fűzi;
Ha csillagot keres a nyári égen,
Ha lelkesedni tud a költeményen;
Ha lénye: égi angyal földi mása,
Sohajba ful tengernyi álmodása;
És elpirul, ha férfi csókja érte,
S akit szeret, — meg is tud halni érte!*

Szunyogh Barna.

amelynek tagjait a tudomány szeretete és a komoly munkálkodás utáni vágy egyesítette. Nyugodtan mondhatjuk, hogy egyesítette, mert valóban szép egyetértés uralkodott tagjai között. A Társaság választmánya ugyanazt az indokot hozva föl, amelyet a J. S. E. tisztikara — lemondott. Nem áll jogunkban kritikát gyakorolni a választmány eljárása fölött. De amikor figyelemmel kísértük az új választás lefolyását, éreznünk kellett azt a visszahatást, amelyet ez a változás előidézett. Valóban kár volt a jó egyetértést és a nyugodt munkálkodást ilyen czéltalan lemondással megzavarni. A választások eredménye különben a következő: elnök lett: H. Kis Pál nagy szótöbbséggel, főjegyző: Liedermaier Henrik, titkár: Takács Andor, pénztáros: Domokos József, ellenőr: Gyikó Ferencz, aljegyző: Megyeri Lajos, könyvtáros: Ádor Dániel. Választmányi tagok: Göbel Károly, Sáfár László, Spitzer Sándor.

*

Ifjúsági nagygyűlést tartott akadémiánk ifjúsága február 5-én. A gyűlés főtárgya a Diákkongresszust előkészítő bizottság kiküldése volt. Ezt megelőzőleg a zászlótartói tisztséget töltötte be a gyűlés, megválasztván zászlótartónak Adamkovics Nándor II. éves joghallgatót, aki az ünnepélyes esküt le is tette. A Diákkongresszust előkészítő bizottságok elnökei lettek: H. Kiss Pál, Kocsis János, Kuthy Sándor, Schenk István, Somogyi József, Wolaffka Nándor, Baróthy István, Uj Sándor, Kövér Béla, Janka Dezső, Jóljárt István, Szilágyi Jenő, Szalay Zoltán, Éricz Ernő, Zöld József, Göbel Károly.

Ugyanezen a napon jogász értekezlet is volt, amely a Jogászokör ügyében határozott. Az értekezlet kiküldött egy bizottságot, amelynek feladatává tette, hogy a Jogászokör megvalósítása ügyében intézkedjék. Azután megválasztott az értekezlet egy vigalmi bizottságot és külön kiküldött egy bizottságot a Széplaki ünnepély rendezésére.

*

Meg kell emlékeznünk a Magyar Irodalmi Önképző Társulatnak február 13-án tartott közgyűléséről is, amelynek tárgya a Főiskolai Lapok szerkesztősége, közelebről annak felelős szerkesztője: Kiss Endre ellen benyújtott bizalmatlansági indítvány volt. A közgyűlés, amelyen nagytiszteletű Ferenczy Gyula akadémiai igazgató, a Társaság felügyelő tanára elnökölt, a bizalmatlansági indítványt 116 szavazattal, 4 ellenében elvetette.

*

A Theologus ifjúság körében sokkal kevesebb mozgalom észlelhető, mint a joghallgatók között. A H. Ö. T. folytatja komoly munkásságát. Pezsgőbb élet nem is várható, szinte úgy tűnik fel, hogy a hittanhallgató ifjúság az ifjúsági élettől vissza akar húzódni. Ezt bizonyítja egy közelebbi gyűlésen hozott határozatuk, amelyben kimondják, hogy a Diákkongresszus előkészítésében nem óhajtanak résztvenni. Hiszünk, tudjuk, hogy ez a határozat nem a megbíntott önérzet visszhangja; hanem a komoly megfontolás eredménye. Éppen azért nem is akarjuk elbírálni. E kérdéssel lapunk más helyén foglalkozunk. De óhajtandónak tartjuk, hogy aki e kérdésben véleményt akar nyilvánítani, csak azután tegye azt, amikor teljesen világosan lát és tisztában van azal, hogy elfogulatlanul tudja megítélni a tényeket.

*

Beszámoltunk a tényekkel. Láttuk, hogy ifjúsági életünkben teljes egyértelműség uralkodik — ezt mutatja, az az ötven, száz egyhangú szavazás, amely a tisztviselők választásánál és egyéb kérdések megvitatásánál előfordult. Irhatnánk tehát mindezekhez epilogust, kezdve az örömteljes fölkiáltással: „Béke!” De béke nincs. Amit az ifjúsági élet mutat, az csak külszin, amely alatt még nagyobb a forrongás. Tehát, csak a reménye él közöttünk annak, aminek a valóságában hiszünk. Ez a remény azonban biztos alap. Mert a jövőbe, a jobb jövőbe van vetve. Amikor majd lesz nézeteltérés, pártoskodás, de mindennek alapja lesz az egymás elveinek megbecsülése. Nem egyének, nem pártok küzdenek egymással, hanem az eszmék mérik össze fegyvereiket.

Értem, teljesen értem, hogy különböző eredményre jut vizsgálódásunk, amikor összevetjük a múltat a jelennel. A teljes egyetértést ma nem sürgetem. Egészséges békét el sem tudok képzelni. Hanem egyet mindnyájunknak meg kell becsülnünk — azt a reményt, amelyet a jövőbe vetünk. Ez fog bennünket a kibontakozáshoz vezetni, amelyet mindnyájan óhaj vagy várunk, ennek érdekében munkálkodni közös kötelességünk. Egyesítsen bennünket ma a közös óhajtás, a közös reménység. Akkor egyetértés van közöttünk. Van összetartás, van béke és biztatva int felénk a jövő!

Biky Andor.

Egy év múlva.

Fényes bálteremben vig, szilaj zene zúg. Tündöklő toilettekben angyali szépségű hölgyek lejtik a táncot. Tűzben ég a táncosok arca. Vérök sebesen lüktet a szivbe meg vissza. És amint pár pár után lebben, miként tenger-fodra a lemenő naptól megaranyozva, a tündérország minden gyönyörűsége megelevenedik a szemlélő előtt. Imhol a boldogság, az öröm, im ezt nyújtja a zord tél apó, a természet szépségei helyett. Örül az ember egymásnak, egymás jókedvének. S e boldogan hullámozó gyönyörű csoportban is feltűnik egy igen csinos pár.

Szorosan hozzásimulnak egymáshoz s mintegy átszellemülve ringanak a zene lelket andalító szavára. A leány kápráztató ruhája gazdagságot, nevető orcája, égő szeme boldogságot árul el. Leánytársai irigyen néznek reá, hiszen a legszebb ifju a táncosa, hiszen már mindenki azt suttogja, mennyibe került a ruhája!

A mamák is aggódva tárgyalják, honnan telhetett neki? Az apja bizonyosan nem költött ennyit, hiszen ennél szegényebb! Bizonyosan ezt is Károly hozatta! Rossz vége lesz ennek!

Ők pedig még nagyobb hévvel járják, hiszen tudják, hogy róluk foly a szó! Csak azért is! Közben halkán szól az ifju:

— Csábitóan szép ma, Mariska!

A leány viszont sugva mondja: Ön is ugy találja?

— A világért sem adnám, ha ebből a terem-ből mint királyi jegyes mehetnék ki, — bókol az ifju.

— És kitől függne az?

— Elsősorban a bálkirálynétól!

— Nos, és ki az?

— Aki azzal a csillogó szemével olyan igézően néz rám!

A lány hangosan elkacagja magát.

Ez a kacaj, hej, hány leány szívének éles tör-szurás! Hogy halványodnak, hogy pirosodnak még jobban el a mosolygó arcok.

Mennyire irigylik, mennyire fáj az nekik, hogy Mariska a bálkirályné... Hiszen még pár héttel ezelőtt nekik udvarolt Károly... ime most rájuk sem néz...!

Az előkelőbbek pedig némán, hidegen kerülnek ki őket, hiszen az csak iparos leány; Károly csak komédiázik. Hódít, uri passzióból ..

A bál után Károly kísérté haza Mariskát. A süvöltő hideg szélben erősen összefogódzva siettek a szük járdán. Szerelmet szomjuhozva az itju, diadaltól mámorosan a leány, a királyi pár. A hó nagyokat roppant lábuk alatt, csengő kacaj hangzott minden lépésnél a bohó leány szájából. Mily kellemes, mily gyönyörű ez a tél, ez a hó...

És a puha, meleg ágyban tovább álmodja Mariska az estét. Ő Károlynak felesége, fényes uri házban tekintetes asszony. Azok, akik most lenézik, keresik a barátságát; kézsókra jönnek hozzá férje barátai. Ő az uri körök tagja. Ő a bálkirályné.

Mire fölébredt, már friss rózsacsokor volt az asztalon. Ki küldte? senkisémet tudta. Amint azonban megfogta, papirlapot érzett benne. A Károly névjegye volt. Kéri rajta, hogy délután 5 órakor találkozhasson vele.

Menjen, ne menjen? Nem tett ő még ilyet! Édes anyjának megmondja igazán? Hiszen nem is lehet neki egyedül elmenni! Mit mondanának, ha meglátják őket? De Károly csak kéri, ennyit megtehet neki. Hiszen nem is jöhet ide hozzájuk, egyszerű iparos családba, mit szólna, ha meglátná édes apját kalapácscsal, anyját egyszerűen, divatos ruha nélkül. Hát még torzon-borz testvéreit... Mégis csak el kell mennie.

Küzdött egymással a józan ész, a bolond szerelem és a vak nagyravágyás.

Győzött a gonosz. Elment.

Károly már türelmetlenül várta. Mariska elpirulva nyujtotta kezét, a kézfogás után azonban mintha hideg kigyót tapintott volna, hirtelen elhalványodott.

Károly újra szép királynénak szólította és a mult este édes emlékeivel mulattatta. Főlele-venedet elötte az álom is ezek kapcsán.

A jövő ábrándos képeivel hallgattatta, csilla-pította, csalta meg háborgó lelkét.

Napról-napra új találka lett ebből Reggelen-ként megjött a csokor, benne a levél, jelezvén a helyet és időt.

Lassanként kitavaszkodott. Amint a melegebb napok mind jobban élesztgették az alvó természet szunnyadó erőit, akként nőtt a szerelem is a leány szívében. Az első rózsa pattanása idejében már az első csók is elcsattant künn a liget fiatal, még halvány, gyöngye zöldjében.

És a sűrű bokor később hány vallomásnak

lett tanuja. A csattogó fülemile, a szerelmes vadgalamb bűgása mind-mind csábitólag vonta lelkét a bűnbe.

A hervasztó, forró nyár aztán egymásután perzselte le a tavasz zöldjét, virágát; a leány arcáról az üde szüziesség tiszta vonásait. Érezte szégyenét. A keserű önvád elkergette a szülei háztól. Idegenbe ment temetni, elsíratni a becsületét, mint a vesztét érző nemes vad.

Messze más városban — senkisémet tudta hol — mint cseléd tartotta fenn magát.

* * *

Késő téli éjjel van. Zúg a hideg szél kint az utcákon, rázza az ablakot s a hószemeket mint éles vasszeget vágja az ember arcába. Mily édes örömmel huzza magára a takarót a meleg szobában alvó, amint a kéményen végig süvöltő szél trombitájára feleszmél. A csillogó táncteremben kétszeres szilajsággal járnak a táncot; valami csodálatos érzés tüzeli az embert, ha a szél zuhogását védett helyről hallgathatja: jó nekünk idebenn! mindenkit eltölt a diadal érzése: dühöng-hetsz jó vitéz.

A múlt évben is épen ezen a napon volt a multság. Jórészt együtt van a tavalyi társaság. Egy évvel szebb a bakfisa, egy farsanggal többet számlál az eladója. A mamák, azok nem változnak.

Károly most is ott táncol, ott mulat.

Kint erősebben zörren meg az ablak. Egy fekete kendőbe burkolt alak lehell két tenyere közt az ablak belső oldalán levő jégvirág leolvasztására. Mellette a tagyos havon egy piciny csomag hever.

Nehéz lehet szegénynek az erős lehellés is, mert már kezével veri az ablakot, amint a földön levő batyuból sirás hangzik föl. Sebesen lehajol érte, fölkapja. Beledugja arcát a pólyába, úgy fúj meleg párát a kis poronty didergő testére.

Lassan elhal a zokogás. Ekkor ismét az ablakhoz fordul. Csak annyi hely enged ki rajta, hogy egy főt megláthasson... a Károlyét...

Óh, hát örök Isten, nem sujtod a gonoszt! Óh, ki lesz e nyomorult atyja? Hová menjen, ki ad neki meleg helyet, meleg ételt! A tavalyi bálkirályné a legnyomorultabb koldus királyné!

Ott függ szeme a jégvirágok között levő nyíláson a jelen örömeinek, boldogságának látásán,

míg lelke reményeinek megfagyott virágait tépdeli.

Messziről jött ide most nagy nyomorban. Be akarja vinni Károly elé a gyermeket, amikor büszke jegyesével táncol... Hogy szétrebbenne ez a fényes báli nép...

Az ész örül a bosszuállásnak, de a szive, az anyai szív ellenemond a tervnek.

A hidegtől majd megdermed. Szemét könny önti el. Felkapja batyuját, szalad vele el, ki az utcákon...

Ugy szeretne felbukni egy hófúvásban, soha, soha többé fel sem ébredni...

Tarnóczi Lajos.

Hangulatok.

*A lányokról szeretnék írni,
De látja,— látja nem tudok.
A sok keservben cserbehagytak
A könnyed, boldog futamok.*

*Elfogja szívem sejtelmes borongás,
Szememben megcsillan a könny,
Érzem, hogy meguntam az éltem
Keserőség az és közöny.*

*... S az asztalomon egy szál piros szegfű,
Csak azt nézem és újra hallgatok.
A lányokról szeretnék írni
És érzem,— érzem, már tudok.*

Donna Dianna.

Egy Justizmordról.

Az „audiatur et altera pars“ elvénél fogva jelenek meg e lap olvasói előtt. A dolog azonban annyira közérdekű és messzeható, hogy észrevételeimet a debreceni ifjúság érdekében lehetetlen elhallgatnom.

A debreceni theologia ifjúsága pár nappal ezelőtt minden tagjára kötelező határozattal elrendelte, hogy debreceni theologus a kongresszus előkészítő munkálataiban részt ne vegyen, a kongresszuson magán aktíve ne működjék. Ugyancsak kimondá magára nézve a theologia ifjúsága, hogy a kongresszusra követeket nem küld s azzal minden közösséget megtagad.

Ha elengedi a theologus ifjúság nekem annak a fejtegetését, hogy *miért* történt ez, én

viszont szót sem teszek arról, hogy illő, hogy hasznos, hogy méltó volt-e ez a határozat a debreceni theologia ifjúságához.

Nézzük a dolognak pusztán jogi oldalát. Volt-e *joga* a theologia ifjúságának e határozat meghozatalára?

A debreceni főiskola ifjúsága 1905 szeptemberében összehitt és megtartott közgyűlésében azt határozta, hogy *ő, az egyetemes debreceni ifjúság 1906 március 20-án országos diákkongresszust tart* és mindenik tagját, minden akadémiai polgárt elkötelezett arra, hogy eme kongresszus sikerét munkálja. Emez egyetemes határozat mindezideig meg nem változtatott.

Kérdem most már, honnan veszi a debreceni theologia ifjúsága az erőt és merészséget, hogy az egyetemes debreceni ifjúság eme egyetemes határozatával csak úgy intra muros szembe szálljon. Legyen akármilyen ünnepélyes, komoly ez a theologiai ifjúság határozata, e cikk írójának van bátorsága kimondani, hogy e határozat jogtalan, törvénytelen és semmis. A theologia ifjúságának egyetlen egy tagjára sincs joga irányt és törvényt szabni oly ügyekben, amelyek az egyetemes ifjúságé s így az egyetemes közgyűlés hatáskörébe tartoznak. *Halárhozzon a kápláni képesítésről, legációról, azok övéi.*

Ez még nem elég. E lap hasábjain tiltakozom a főiskolai seniornak azon ténykedése ellen, hogy ő eme gyűlésen elnökölt s azon az egyetemes ifjúság érdekeit megvédeni elmulasztotta. A főiskola seniora nem a debreceni theologia szerve, hanem az egyetemes debreceni ifjúságé.

Ő az első theologus, de az első jogász is. A jogakadémia érdekét csak úgy megvédeni köteles, mint a theológiáét.

Tartarák ők ezt szemelött, tartanak ők mindenha az egyetemes ifjúság s nem a theologia képviselőinek magukat: nem lennének meg a jogakadémián a szecessziós törekvések.

Meggyőződése az, hogy itt hiba történt. A reparáció a theologiai ifjúság dolga.

Meggyőződése az s hitem szerint az igazság is az, hogy ez az aktus elejétől végig merev törvénytelenység. Ezt a bélyeget viselni, vagy elhárítani: ismét a theologiai ifjúság dolga.

Még csak egy tanulmányaimból leszűrt igazságra akarok rámutatni. Ez az: a debreceni főiskola ifjúsága a külvilág előtt sohasem mutatkozott másképp, mint egyetemes debreceni ifjúság, leszámítva a par excellence jogász és par excellence theologus dolgokat, lépésről-lépésre ki lehet mutatni, hogy mindennemű extra scholam pláne országos kihatású működés az egyetemes ifjúság működése s e működés fóruma mindenha az ifjúsági nagygyűlés volt.

Debreczen, 1906 febr. 18.

Kövér Béla.

A „vig-estély“-en.

*Derüs, vig hangulat csapong a légben,
Vidáman játsznak fenn az emelvényen.
A szereplők ügyes, pajkos játékát
Őszinte, tomboló taps honorálja
— S érdeklél szemléli a vidám tréfát
Egy szőke, kékruhás, bájos leányka.*

*Én nem figyelek az előadásra
S midőn felharsan a taps zúgó ária
S valaki megszólal oldalomon:
„Ugy-e, hogy nagyon szép szám volt megint ez?“
Meggyőződéssel mondom: „Szép nagyon!“
— S a kékruhás lángra felé tekintek.*

Lantos.

Nem „Justizmord“.

Kövér Béla jh. ur „Egy Justizmordról“ címen írott cikkében tárgyalja a hittanhallgatók ama határozatát, melynélfogva ők sem, mint egyén, sem mint testület, a f. évi márc. 20. és azt követő napjain, Debreczenben lezajló „Országos Diákkongresszuson“ nem vesznek részt. Érvelései közepett három megdönthetetlennek vélt tényre jut

1. A hittanhallgatók fenti határozatuk ki mondásánál nem álltak jogi alapon, mert az egyetemes ifjúsági gyűlés már régen elkötelezte őket az „Országos Diákkongresszus“-ban való részvételre;

2. A főiskolai szenior saját hivatali állásának méltóságán (s talán a jogász ifjúságén is?) csorbát ejtett, amikor elnöklése alatt a hittanhallgatók oly ügyben döntöttek, mely tisztán akademiánk egyetemes ifjúságának ítélőszéke elé tartozik.

3. A hittanhallgatók joggyilkolást követek el.

A harmadik tényt nem fejt ki, nem bizonyítja be. — Csak a címiratban sejteti, mely címnek az értelmét egyedül a hittanhallgatók saját jogaira vonatkoztathatja csak, mert hiszen az ellenkezőjét a jelen viszonyok közt úgy sem bizonyíthatta volna; a két elsőt azonban erős érvekkel támogatja. A „jog“ szempontjából méltatja a határozatot, melynek „miért“-jére éppen ezért nem tekint s nagyon helyesen, mert a „miért“-nek helyen lényeges szerepet adni nem is szabad.

A felszólalás indítéka tagadhatatlanul nemes. — Ezt elvitatni nem lehet s megkísérteni is bűn volna. — Arról van szó, hogy a debreceni reform akadémia hallgatói, — kik a múltban mint egy test, egy erőnyilvánulás jelentek meg mindig a munkálkodás terén, most a jelenben a hittanhallgatók fenti határozatával, s mintegy a hittanhallgatók kezdeményezésére — ráléptek arra az utra, melyen haladva erőiket szétforgácsolják, s nem mint barátok, munkatársak, de esetleg, mint ellenségek állanak egymással szemben. E szempontból fogva fel a dolgot, a kérdés tényleg közérdekű, messzeható és következményeiben veszedelmet szülhet. Csak köszönettel tartozunk Kóvér Béla urnak, — nemcsak a hittanhallgatók, de az egész ifjúság is, — hogy szavait fölemelte, mert ezáltal lehetővé tette, hogy ifjúsági életünk szervezetének kérdéseit megvilágosítsuk, a hibát javítsuk. Mi hittanhallgatók szerénytelenség nélkül nem kezdehettük volna el, s talán — nem is lett volna jelentősége.

Kóvér Béla ur cikke megírásakor ifjúsági életünknek egy olyan alkotmányát tartja szem előtt, mely a jelenlegi gyakorlatnak meg nem felel és némely részleteit tekintve, nem is volt meg soha. Ő nem ismerteti, én pedig nem akarok elébe vágni, de ifjúsági életünk jelenlegi alkotmányáról igenis szólanom kell, mert ennek ismertetése nélkül a hittanhallgatók eljárására vonatkozólag továbbra is fenmaradna az a látzat, hogy az elejétől végig „merev törvénytelenység“.

A debreceni reform. akadémia hallgatói a két tanszak szerint hittan és joghallgatók, kik hivatásuk, feladatuk és érdekeik következtében

külön testületet képeznek. Önkormányzati szerveük a karszerinti gyűlés, melynek elnöke a hittanhallgatóknál a főiskolai szenior, a joghallgatóknál a jogásznök. Ugy a főiskolai szenior, mint a jogásznök külön-külön a két tanszak hallgatóinak bizalmából származó jogképesség alapján rendelkeznek hatáskörrel. Minden olyan esetben, amikor az ifjúsági élet oly kérdés megoldását veti felszínre, mely mindkét tanszak hallgatóinak közös érdeke, közös feladata; a két tanszak ifjúsága egy testté egyesül; neve: a depr. reform. akad. ifjúsága; önkormányzati szerve: az ifjúsági egyetemes gyűlés; legfőbb közege: a főiskolai szenior. Ez alkotmánynak alapja nem más, mint az idők folyamán az állandó gyakorlat által fejlődött és erkölcsi talajban — egyetértés, egymás becsülésében gyökerező jogszokás, mely egyszersmind jogforrása a főiskolai szenior elnöki hatáskörének is.

Most felvéve az adott esetet, az „Orsz. Diákkongresszus“ ügyét, ennek rendezése, sikeres megoldása a testvéradakémiák ifjúságának közös feladata, közös érdeke; benne más nem intézkedhetik, mint az ifjúsági egyetemes gyűlés. — És tényleg a főiskolai ifjúság, mint ilyen egyetemes gyűlés jelent meg 1905 szeptemberében, 1906 február havában pedig a hittanhallgatók, az ifjúsági gyűlés őket is kötelezőleg kimondott határozata dacára kimondják, hogy az „Orsz. Diákkongresszus“-ban nem vesznek részt. Ez tényleg jogsérelem, vagy nevezzük bárminek is. Ámde nem mi voltunk az első jogsértők. Mert mi is történt? Az, hogy az ellentétes párttá alakult akadémiai hallgatók beugrottak egy „illemtani“ kérdés körüli harcba és a zivatar multával az „altera pars“, a joghallgatók értekezletre sereglettek egybe, melynek feladata éppen a Diákkongresszus ügyeinek a megvitatása volt. Ezt megtehették, mert természetes joguk volt hozzá, épp úgy, mint nekünk a hasonló eljárásra. Ez értekezleten a joghallgatók arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ha a katolikus theologusok nem vehetnek részt a kongresszuson, akkor mi, a reform. theologusok sem vehetünk részt, mert hiszen theologus és theologus között nem lehet különbség. Csodás, magasztos liberalizmus!... de az Egyházjog egészen mást tanít. Csak azt jegyzem meg, hogy ha a jogász ifjúság a kath. theologus karakte-

rével ruház föl minket, akkor a jogász ifjuság hozzánk viszonyítva csak laikus, csak közönséges „plebs“. — Ez egy is elég, hogy a jogász ifjuság fenti okoskodását „rendületlenül“ vizsgálja. Ez magában véve még nem jelent semmit. A hiba ott kezdődik, amikor nem riadt vissza a téves okoskodásból folyó következmény levonásától sem, miért is éppen a Kövér Béla ur határozott tiltakozása dacára is a Diákkongresszussal kapcsolatos oly irat felett intézkedett, mely az ifjuság egyetemes gyűlése elé tartozott volna.

Ez kétségkívül jogsérelem! És az a hittanhallgatók 1906 februári határozata is. De vajjon az e? Mivel K. B. ur tisztán a „jog“ szempontjából vizsgálja a kérdést, kiszakítva a *körülményekből*, melyek azt indokoltá tették, melyek azt a meggyőződést érlelték meg a hittanhallgatókban, hogy a régi jogszokást a maguk részéről felfüggesztve, átmenetileg más gyakorlattal éljenek a nélkül, hogy a réginek igaz, helyes voltát megdönteni akarnák, — ez az eljárás K. B. ur szemében a törvénytelenység látszatát keltette fel, holott egyáltalában nem az, noha alakilag mindvégig az marad.

Másrészt mi a hittanhallgatók mulasztását pótoltuk és eljárásunkkal egy oly jogszokásnak vetettük meg alapját, melynek célszerűsége mindannyiszor nyilvánulni fog, valahányszor a mostanihoz hasonló állapotok ismétlődni fognak a főiskolai ifjuság életében, mert ki vitathatja el az eljárásnak természetes jogosságát, célszerűségét és helyességét, amely szerint az akadémiai tanszakok ifjuságának akármelyike is, valamennyiöket közösen érdeklő kérdésben, előbb külön-külön, a természetes jogosságnak megfelelőleg, elvi határozatot hoz, a részletek megoldását az ifjusági egyetemes gyűlésre bízván. Ilyen eljárást gyakorolt a jelen esetben mindkét tanszak ifjusága, csak hogy nem a természetes sorrendben és különböző eredménnyel. Ha mi, hittanhallgatók, az 1905 szeptemberi ifjusági gyűlés előtt mondjuk az 1906. februári határozatunkat — de akkor még ily értelmű határozathozatalra nem volt okunk — akkor K. B. urnak minden ellenvetése alaptalan, jogtalan lett volna és így csak időrendisége ellen lehet kifogása, mert tőle a jogosságot elvitatni nem lehet.

Hogy a főiskolai szenior ur a mi gyűlésünkön elnökölt, ez sem jogsérelem. Mert ő az nekünk, a hittanhallgatók testületének, ami a joghallgatók testületének a jogásznök. Mindkét egyén az illető tanszak hallgatóinak bizalmából rendelkezik hatáskörrel és a főiskolai szenior ur, amikor a mi gyűlésünkön elnökölt, csakis a hittanhallgatók bizalmából származó jogait gyakorolta. E mellett viszont az is igaz, hogy „a főiskola szeniora nem a debreceni theologia szerve, hanem a debreceni egyetemes ifjuságé,“ — de csak azon esetben igaz, amikor a két tanszak ifjusága egy szervként, mint ifjusági egyetemes gyűlés jelentkezik, melynek elnöke a jogszokás következtében ő. Hatáskörének amaz előbbi és emez utóbbi, tehát kettős karakterét összetéveszteni nem szabad. Ő mint a hittanhallgatók feje elnökölt azon a gyűlésen és nem, mint az egyetemes ifjuság feje. Ha a főiskolai szenior ur évelején a theologus ifjusági egyesületekben semminemű tisztséget nem vállalt volna és mi nem ruháztuk volna fel bizalmunkból fakadó joggyakorlással, akkor nem lett volna nekünk ő az, ami az „altera pars“-nak a jogásznök és akkor a K. B. ur által a felfedezett jogsérelem sem következett volna be, amely lényegileg nem egyéb, mint fogalomzavar, hatásköre kettős jellegének összezavarása.

A szenior ur szűkebb hatáskörében jogsértést követett-e el hát? Nem. De vajjon tágabb hatáskörében megvédélmezte-e az ifjuság egyetemes érdekeit? — A főiskolai szenior honnan nyeri a jogképességet, melynélfogva az akadémiai hallgatók érdekeit képviseli? Attól az ifjuságtól-e, melynek érdekeit képviselni, mindennemű támadás ellen K. B. ur szerint megvédeni tartozik? Korántsem. Állását felsőbb hatóság intézkedése folytán nyeri el, de ehez nem csatlakozik a főiskolai két tanszak ifjuságának bizalma. Mi képvisíti mégis az ifjusági érdekek képviselőt?

Nem más, mint az évek során át kifejlődött szokásjog, amely természetes fejlődésénél fogva csakis oly esetben bír érvénnyel, amikor a két tanszak ifjusága, mint egy test, egy erőnyilvánulás jelentkezik, a jelenlegi helyzet pedig ezzel homlokegyenest ellenkező. A szenior urnak tágabb hatáskörében a theologusok számára nem volt mit megvédélmeznie, a joghallgatók pedig

nem mondhatják, hogy érdekük kockán forgott volna a theologusokkal szemben, de ha úgy lett volna is, a szenior urnak nem állt volna módjában határozatainkat megváltoztatni. Mikor gyűlésünkön elnökölt: szűkebb hatáskörében mozgott és mi részt nem vévén a Diákkongresszusban, tágabb hatásköre alól kivontuk magunkat. A joghallgatókat illetőleg pedig az 1906 februári ifjusági gyűlésen szélesebb hatáskörét rábizta a kongresszust rendező bizottságokra és ezzel egyszersmind lemondott a kongresszussal kapcsolatos érdekek képviselőtéről, amelyeket most már teljesen tetszése szerint a jogász ifjuság képvisel. Érdekeljárságról tehát szó sincs és nem lehet és — mégis hogy mindez így történt, az éppen auyira vétke a joghallgatók egy részének, mint amennyire nem vétke a jelen körülmények közt — a hittanhallgatóknak. A főiskolai szenior az ifjuság bizalmára nem támaszkodhatván, teljesen azokat a szecessziós törekvéseket sem törhette le, melyekre K. B. úr céloz. Nem törhette le pedig azért sem, mert különben állásának méltóságát tette volna kockára, vagy esetleg a szecessziós törekvések ütöttek volna azon csorbát.

Justizmordról tehát nem lehet szó. Mi, hittanhallgatók nem öltünk jogot, nem ütöttünk részt az ifjusági élet alkotmányán. A régi, az egyedül helyes szokásjogot felfüggesztettük ugyan, de nem úgy, hogy ne tudtuk volna, mit cselekszünk; felfüggesztettük, de nem úgy, hogy ok nélkül hoztuk volna meg egyhangu határozatunkat. Elismerjük, hogy a „reparáció“-ra szükség van akkor, ha az egyetemesre tekintünk, ha szem előtt tartjuk azt a szervezetet, melyre K. B. ur cikke megírásakor gondolt, de a „reparáció“ ideje még nem érkezett el. És ha elérkezik: mi készséggel ragadjuk meg. Felhívására most is megváltoztatnánk határozatunkat, ha az „altera pars“ — melynek nevében Kövér Béla ur szólt — a háta mögött állana, de hogy az „altera pars“ közepében józan, nemes felfogásával oly egyedül áll, mint a — kimeresztett „bütyök“-ujjam, az is bizonyos.

Mózes István

Mi Atyánk...

*Egyszer régen beteg lettem.
Anyám virrasztott felettem.
Féltve őrzött, gonddal ápolt,
Minden szava egy fohász volt...
És halkan az éj csöndjében
Hányszor mondta imaképen:
— Mi Atyánk...*

*Egyszer őt is láz gyötörte.
Én is őrködtem fölötte.
Minden órán, minden percen
Kis kezeim összetettem...
És halkan az éj csöndjében
Hányszor mondtam imaképen:
— Mi Atyánk...*

*Ma már olyan sokat érzek,
Tudok, hallok, látok — vérzek...
Zúg az élet, — küzdve küzdök,
Feltámadok, — elmerülök...
És e forgó vad viharban
Hányszor mondtam titkon, halkan:
— Mi Atyánk...*

Szunyogh Barna.

János bácsi virágai.

Irta: Fényes Jenő.

Nyár dereka volt, pompázott a természet, az erdő és mező nagyszerű panorámája tündökölt. Mámoritó, kábitó illat töltötte be a léget és a természet dalosai megittasodva a természet bájaitól, daloltak, meséltek. Isten csodatevő nagyságáról.

Messze földön hire volt a gyönyörű ujfalusi kertnek, melynek János bácsi, a városi kertész volt a gondozója. Minden virág, minden levél csodákat mesélt arról az ügyességről és szeretetről, mellyel János bácsi virágait ápolta. A nagy világért sem engedte volna meg senkinek sem, hogy hozzányuljon ezekhez; ő maga ápolta azokat, mert mint ő maga mondá, mikor dicsérték a virágok szépségét, — hja, ezek a János bácsi virágai!

Még Miskának, a kertészlegénynek sem volt egyéb dolga, mint hogy a vizet János bácsi kezéhez hordta, ki aztán sorra öntözgette a növényeket.

Nem is virágok voltak ezek a virágok, többek voltak ezek ennél az öregnek, valóságos gyermekei voltak. János bácsinak ez a ragaszkodása érthető, hiszen itt nőtt fel ebben a

kertben, minden levélhez, minden fűszálhoz fűződik egy emléke, nem volt nap, melyen ne látta volna a most már magasra nőtt fákat, melyeket még atyja vele együtt nyesett meg, mikor még csak gyöngye hajtások voltak.

A kis kertészlakban boldogság honolt. A gyöngéd gyermek, Viola szeretettel, gondosan ápolta öreg, özvegy édes atyját, kinek viszont gyönyörűsége, szemefénye volt bájos leánya, kit szeretett, imádott úgy, mint a virágait. Mondogatta is olykor az öreg, mikor a halál gondolata foglalkoztatta, nem tudom elképzelni, hogy válok én meg Violától és a virágaimtól, nem hagyom én el ezeket soha.

Kora reggel volt, a kertben együtt sétáltak az apa és leánya. Alighanem valami nagyot akar mondani az öreg, mert egyre csak köszörüli a torkát, nagyokat köhint, mint aki szeretne valamit mondani, de nem tudja, hogy kezdjen hozzá.

— Violám! leányom! — szólalt meg végre erőtvéve magán. — ülj le ide mellém a kőpadra, beszélni akarok veled, ülj le! ... elfáradtam, gyöngék a lábaim.

Köhint még egyet az öreg s újra elkezdi mondókáját:

— Leányom egyetlen gyönyörűségem! el szeretnék mondani neked valamit. Tudod, hogy is mondjam már; úgy áll a dolog — itt már hasztalan próbált mosolyogni, könnybe lábadt a szeme, de azért mégis csak erőt vesz magán és folytatja — tudod, nagy leány vagy, tizen-nyolc esztendő, mint az a szép tubarózsa, mely így hát egy idős veled. De mit is beszélek most egyebet, hát azt akarom mondani Violám, hogy — ekkor már nem tudott parancsolni könnyeinek, melyek sűrűn peregtek le arcáról s leánya keblére borulva fejezte be mondókáját — megkért a Miska.

— Édes apókám! — szól most a leány elérzékenyüléstől reszkető hangon — én nem megyek férjhez sem a Miskához, sem máshoz, nem hagyom el kegyelmedet.

Erra csak akkor felelt meg az öreg, mikor már jól kisírta magát leánya keblén.

— Violám, — szól ekkor — nehéz a válság, de én lemondok rólad; a Miska azt mondta, hogy szereted, én nem maradok egyedül, hiszen itt maradnak velem a virágaim.

— Apókám! — szól most a leány — én nem megyek el tőled, Viola a tied marad. A tied akarok én lenni, egyedül a tied, mondtam, igaz, a Miskának, hogy szeretem, de mennyivel jobban szeretlek téged, drága apókám!

S a gyöngéd leány végig simítja bársony kezével atyjának verejtéktől gyöngyöző homlokát.

A beszélgetésnek ezzel vége szakadt, az öregnek erejét már ez is próbára tette, nem válaszolt hát leánya szavaira, majd talán más-kor, most hagyta annyiban a dolgot.

* * *

Egy héttel rá, hogy a kertész és leánya között ez a beszélgetés lefolyt, egy városi hajdu jött a kertészlakba, pecsétes levelet hozott János bácsinak. Az öreg épen rózsáit oltogatta, mikor Viola tudtára adta, hogy pecsétes levelet hozott a hajdu. Félbenhagyta hát a munkát s kart karba öltve megindultak a kertészlak felé.

János bácsi Miskának adta át a levelet, hogy olvassa fel, mi az az üzenet, amit nem is lehet másképpen, mint pecsét alatt küldeni.

Felbontja Miska a levelet, forgatja, hol kezdődik ez a cifra irás, míg végre rátalált az elejére és olvasni kezdi:

„Értesítettik az ujfalusi kertész, hogy az ujfalusi kertet a mai napon eladta a város, új gazdát kap a kert és új kertészt... Kegyelmednek pedig megköszönjük...” — itt már elcsuklott a Miska hangja, nem tudta tovább olvasni, — hát eladták az ujfalusi kertet! — tör fel lelkéből a panasz.

János bácsi csak hallgatta az üzenetet.

— Elég, Miska — szól közbe — értem öreg vagyok, kiteszik a szűrőt, eladták az ujfalusi kertet!

Kezével végig simítja homlokát, de szemben szokatlan fény lobog fel s görnyedt alakja egészen kiegyenesedik.

— Vigye meg kelmed az üzenetemet: — szól a hajduhoz fordulva — Ebbe még nekem is van beleszólásom!

Ezen üzenettel távozott el a hajdu.

— Tégy valami elemőzsiát a kaskámba, Violám! bemegyek a városba — mond az öreg némi gondolkodás után. — Miska, te velem jössz! — szól ehez fordulva.

És egy óra múlva már utnak indultak, de az öreg még visszaszólt a kertajtóból:

— Ne sirj Violám, nem hagyom én a virágaimat.

A kertész és legénye megérkezve a városba, a városházára siettek. Itt egyik hivataltól a másikhoz utasították, míg végre is az illetékes fórum elé, a polgármesterhez jutottak.

— Polgármester uram! — kezdi a beszédet a kertész — instálom alásan, nem hagyom elvenni a virágokat.

— János bácsi, — szólt közbe szeliden a polgármester — vettem üzenetét, tudom, hogy össze van nőve azzal a kerttel, de hiába, ezen már nem segíthetünk, ez már befejezett dolog, a városi tanács eladta a kertet és az új gazda új kertészt fogad fel, maga kapja a nyugdíját, de el kell válnia a kerttől.

János bácsi csak hallgatja a beszédet, hallgatja, szeme megtelik könnyel, homlokáról folyik a verejték, melle zihál, halántékán kidagadnak az erek... egyszer csak szívéhez kap és feljajdul, összerogy.

Még egyszer magához tér, de csak egy pillanatra, nagy erőfeszítéssel még Miskának mondott valamit:

— Miska fiam! — suttogta elhaló hangon az öreg — neked adom Violát, vigyázz reá, áldásom legyen rajtatok... de ígérd meg, — görcsösen szorítva Miska kezét — ígérd meg, hogy nem hagyod elvenni a virágokat.

Miska igenlőleg intett fejével.

És ígéretét be is váltotta Miska, mert az öreget a kertben temette el kedves virágai között.

A kert másé lett, a kertészlakba új lakók költöztek, de mondhatná-e valaki, hogy a virágok továbbra is nem maradtak a János bácsi virágai?

Báli emlék.

*Szép május' éj volt . . . A táncteremben
Megzendült a hegedű húrja,
Kipirult arcu, boldog leánykák
Oly vidáman mentek a tourba.
Oly vidáman lejték a táncot;
Az arcok, szemök tűzpirban látszott.
Elérték azt az édes vágyat,
Amely szívükben éjente támadt.
S olyan boldog volt mindenik!*

*Én meg csak néztem közömbös arccal,
Hogy hullámszik a tömkeleg!*

*Mig föltámadt a vágy szivemben:
Táncolni vágytam én . . . veled . . .
. . . Hajaddal pajzán szellőcske játszott
S te csak lejtéd tovább a táncot
S én akármerre jártam-keltem,
Körötted lengett forrongó lelkem.
Megigézted a lelkemet!*

*Láttam ott sok, sok édes lányarcot,
De egyse tetszett én nekem;
Szemem epedve csak téged nézett —
S utánad vágytam — szüntelen.
S hogy megzendült a szívem húrja:
Egy képpel abban több lett újra,
Egy bájos baba-arcocskával
S az ajkad örök mosolygásával
A szívem, lelkem telve lett!*

*S mikor feléd vágyón közeledtem,
Hogy egy táncra felkérjelek,
Hogy teljesítem a szívem vágyát
S — talán, hogy . . . vallomást tegyek,
Te már akkorra messze jártál,
Vidámabb szívvél minden más párnál
S utánad vágytam jobban-jobban —
S érzém, hogy szívem lánggra lobban.
Irigyeltem a táncosod'!*

*S másnap, a bál'-éj mámorával
Epedve lesve vártalak:
Szívem megdobbant, ha közelgett
Egy hozzád hasonló alak
És követélek nyomról-nyomra,
Titkon vágyva egy pillantásodra
. . . És aztán . . . lassan . . . megszűnt minden
S az, ami akkor élt szivemben:
Ma már csak — édes báli emlék!*

Szabó István.

A két kocka.

Irta: Pap Lénárt.

(Folytatás és vége.)

Az éj csöndes homálya ráborult a városra. A hold szelid fényével beüzüstözte a fák szeltől ringatott lombjait; semmi sem zavarta meg az éjszaka nyugalmát, csak néha-néha rebbent meg egy-egy madár s röppent fel az omladozó falak közül a vadászó bagoly. A távol messziségben az örök kiáltása hallatszott s a toronyban vigyázók négyszeres kürtszava, jelezvén, hogy hiven örködnek.

A város kapui már rég be vannak csukva.

A holdfénytől fehérlő uton tajtékos lován Alfonz közeledik. A kantárszarat lova nyakába

dobva, elmerül gondolataiba, csak néha-néha néz fel, ilyenkor megsarkantyuzza lovát s megrántja a féket. Gyorsan tűnnek el mellette a fák, a fehérülő házak, némelyiknek aklaka még mindig világos, talán beteg felett virrasztanak, vagy talán mulatnak; az is meglehet, hogy fegyverbe öltözött vitézek tanyáznak ott, megvédendő a várost, ha esetleg vést jelez az ő.

Alfonz mindezzel nem törődött, képzeletében lerajzolta azt a kis házat, hol egykor oly sok szép órát töltött, azt a kis kertet, melynek fáiba hajdan neve kezdőbetűit bevésegette.

Vajjon hogy fogadják, vajjon ki lesz az első, kivel találkozni fog? Meg van-e még a rózsalugas, melynek rózsáiból hajdan bokrétát kötött s vajjon meg van-e a bokrétának fonnyadt virága annál a leánynál, kinek egykor adta?

A paripa ezalatt horkolva vágatott a hold fényétől fehérülő uton, nyomában porzott a száraz göröngy; majd elhagyva az utat, letért s keskeny sikátoron, melyen megrakott kocsi sem hajthatott végig, a kertek felé haladt.

A fák között zöld mohával benőtt tetejű házikó tűnt fel, falait befutotta a repkény, a sötétzöld ágak közülsavarodtak a faragott oszlop díszítésein s mint zöld függöny csüngtek alá az ereszről. Az épület alatt virágos pázsit terült el, körülszegve illatos hársfákkal, miknek levelei szeliden bocsájtották keresztül a holdfényt.

Alfonz megkötötte lovát a kapu előtt s belépett a kertbe.

Halk éneket hallott, melyet bánatosan hozott az esti szellő.

A hársfák alatt, fehér padon egy ifju leányka ült, kezében mezei virágok halmaza, melyekből csokrot kötött. Nem vette észre az érkezőt s nyugodtan folytatta a virágok rendezését, dalt énekelvén az ibolyáról, a fűzfák lombjairól.

Az ifju megállt, egy pillanatig nézte a leányt s csak azután köszöntötte.

A leány fölrettent, kezéből széthullt a már összeszedett virágcsokor.

Mily nagy a meglepetés! milyen kifejezése az örömmel, a boldogságnak az a nyájas mosoly, az a reszkető kéznyujtás! Aztán a szemek beszéde, a szívnek dobogása s a sok kérdés, melyre nem várják a feleletet.

— Eljöttél végre! tudtam, hogy eljössz, bár nem mondta senki.

Aztán újra kérdés, más tárgyról visszatérve az előbbire, majd a nyájaskodás, mely összeolvad a szellősuttagással. S ki tudná megmondani, hogy melyik a sóhaj, melyik a szellő suttagása, ki tudna különbséget tenni az öröm könnye s a harmat között.

— Csakhogy itt vagy, csakhogy eljöttél — beszélt a leány — testvérem is ma fog érkezni, úgy jelenté a hírnök, ki tegnap üzenetet hozott a csapatról, melyben oly hősiesen küzdötetek városunkért; nem sebesültetek meg?

— Nem! — felelt az ifju — testvéreddel együtt jöttünk az erdőszélig, de ő aztán előre sietett, mivel teendői másfelé szólitották. Azt hittem, hogy itt fogom találni, mivel egy szerencsétlenül járt bajtársam utamban késleltetett.

— Baj érte volna talán? Az erdő zord, az utak veszélyesek. S családunk ellenségei leginkább ő ellene törnek — tette hozzá a leány

E percben lódobogás hallatszott, Ralph érkezett meg, ki szintén ide igyekezett.

Fáradt lovát a kert kerítéséhez kötve, átvette magát a kerítés alacsony rácsozatán. Nem vette észre egyik beszélgető sem.

Félelem nélkül léphetett e házba, mivel legnagyobb ellenfele, a leány testvére, holtan feküdt már a folyam melletti csendes fák alatt, a veszélyes iratok pedig kezében voltak.

Az ifju s a leány megdöbbenve néztek az elébük tűnő vértés alakra, ki úgy nézett ki a hold fényében, melynek sugarai megtörték a fényes páncélon, mint egy daemon, mint valami rossz szellem.

Ralph jó éjt köszönt.

A leány ismerte meg először s előérzete megsugta, hogy ez idő, e hely veszélyt hoz mindnyájukra.

— Ralph! — szólt s remegő ajkai mutatták, hogy végtelen lelki erőre van szüksége, hogy leküzdje félelmét — Ralph távozz innen! Távozz, mert atyám s testvérem, kik gyűlölnek, gyűlölnek, mint házunk ellenségét, mint városunk árulóját, itt találhatnak s ez halált jelent. Távozz, kérlek mindenre, mi szent előtted, mert a következő órák veszélyt hozhatnak reád; testvérem, ki pedig mint tudod, legnagyobb ellenfeled, most fog haza érkezni, miért folya vér ez örömnapon házuknál?

Ralph nem mozdult, gyönyörködött a leány

remegésében, félelmében, gyönyörködött abban a reszkető, remegő alakban, ki úgy állt ott a holdfényen, mint egy üldözött szellem, ő előtte, a fekete, vészthozó daemon előtt.

— Testvéred halott! — szólt Ralph.

A leány ajkai megremegtek e szóra:

— Meghalt! — kiáltott, — óh, védj meg ez embertől, Alfonz, védj meg, nézd, mint áll ott, sötét tekintettel. Vezess atyámhoz!

Ralph azonban elébök állott:

— Én is megyek!

Ki tudja, mi forgott agyában?

Alfonz, ki eddig néma utálattal nézte azt, kit ő élet-halál közül mentett meg s ki őt még szóra sem méltatá, kivonta kardját.

Ralph elneveté magát, kardot huz e sápadt vitéz ő ellene, ki két emberrel viv egyszerre s ő is kardot vont:

— Vedd e kardot s add a tiedet — szólt.

Alfonz elfogadta a cserét, mi az akkori kor szokása szerint minden bajvivást megelőzött.

A leány ezt látva Alfonzhoz futott s megfogta karját:

— Óh, ne vivj vele, testvérem is ő ölte meg, tudom.

Ralphnak gonoszságra ingerlő ördöge ekkor azt sugta, hogy mondja meg az igazat.

— Igen, én tettem!

A lány megreszketett egy pillanatig, aztán teljes erővel megragadva Alfonz karját kiáltozni kezdett:

— Ne küzdj, ne vivj vele, az ő számára már kész a bitó, a máglya, a szégyenhalál, testvérem mielőtt elment, elmondta tetteit s az iratok egy része nálam van, jer velem atyámhoz. Hej, atyám segítetek, testvéreim!

A rémes sikoltás messze hangzott a csöndes éjszakában, megzavarva annak nyugodt némaságát.

Ekkor Ralph, látva veszélyes helyzetét, gyorsan a leányhoz ugrott s átdöfte kardjával.

— Eredj testvéreid után! — szólt s aztán odadobta a kardot, Alfonz lábai elé s rámutatott: e véres kard te ellened fog bizonyítani, az én vétkeimért te fogsz bíránk előtt számolni. Sajnálak, mivel életemet mentetted meg, de így kellett tennem, mert szabadulásom lehetetlenné vált volna. Jobb, ha te is erre gondolsz, paripáink közel vannak jöjj menekülj, beszélt és futni kezdett, mert már a közeli házakból a sikoltás hallattára fegyveres férfiak léptek ki.

Alfonz felocsudott meglepetéséből, üldözni kezdte Ralphot, ki midőn látta, hogy Alfonz karddal kezében követi, paripájához igyekezett, hogy arra felkapva eltűnjék a már-már veszélyessé váló helyről, ámde a sors ellene játszott; mikor keresztül akarta vetni magát a kert kerítésén, kardjának hüvelyében megbotlott s elesett. Ott kötözték össze kezeit az oda sereglett polgárok, de mivel azt hangoztatta, hogy nem ő, hanem Alfonz a gyilkos, annak is hátra kötötték kezeit, hogy el ne menekülhessen egyik sem, míg az igazság ki nem derül.

Menjenek bíráik elé!

* * *

Sötét, bűzös börtönben, melynek falait beleperte a penész, leláncolva ül a két rab: Ralph és Alfonz. Fekhelyök kemény kő, eledelök száraz kenyér és víz, már napok óta vannak e helyen, hova csak keskeny rácsos ablakon süt be a napvilág.

Ralphot megviselte ez a pár nap, arca szerfelett halvány, vonásai dultak, s homlokán mintha élesebbek volnának a ráncok; összeszorított ajakkal ül helyén s revedező szemekkel néz széjjel.

Társa, Alfonz, csak halványabb lett, de szemében ott van a régi fény s szelidség, vonásai nem ziláltak, s nincs rajtok a nyugtalanságnak az a nyoma, melyet a háborgó lelkiismeret rajzol az arcra.

Biráik ítéletét várják.

Őreik már többször felvezették őket a vallató bírák elé, de az igazság nyomára jönni nem tudtak. Alfonz tagadta, hogy ő lenne a gyilkos, kardja azonhan, ellene bizonyított, míg Ralph ellen szólott ellenségeskedése a család atyjával.

A földi bírák itélni nem tudtak, ítéljen tehát az égi bíró, a legnagyobb ítélkező: az Isten.

A bírák azt határozták, hogy bocsássák az Istenítélet elé a dolgot, a sors mutassa meg, hogy ki a bűnös, s a földi bírák csak a büntetést szabják meg rá.

Megzörrent a foglyok pántolt ajtainak zárja s az örök bevezették a két megláncolt rabot a tanácsterembe, hol szétnyitott könyvek előtt már ott ültek a bírák; kívül az ajtók előtt s a terem fél oldalán pedig a város kíváncsi lakosága.

Két ór egy márványasztalt helyezett el a szoba közepén, rajta két kocka, melyek fehér lapján fekete pontok jelezték az oldal számát.

Ki többet dob, az az ártatlan, a másik bűnhődni fog, s büntetése bizony, bizony nem lesz csekély.

Hadd ítéljen az Isten.

A nézők ajkairól sóhajtás röppent el, mindenik a vesztést sajnálta. Az asztalon nyugvó mécs lángja megrebbent, amint a két fogoly elvonult előtte s odaállott az asztal elé, melyen a két kocka nyugodott, minek fekete pontjai közé most a halál volt beírva.

— Dobjon először Ralph! — kiáltott a bíró.

Ralph odalépett a márvány asztalhoz s reszkető kezekkel felvévén a két kockát, eldobta azt. Az egyik hatot, a másik kettőt mutatott.

— Nyolc! — kiáltott a bíró.

Néhány perc telt el feszült várakozásban míg feljegyezte ezt könyvébe a jegyző, s e pár perc alatt a két fogoly átszenvedte a nyugtalanság minden fázisát.

Most már Alfonzon volt a sor. Mennyi lelki félelem, milyen remegés, mennyi aggodalom járhatta át szívé, míg eldobta a megmentő, avagy halálra hívó kockákat. Hát ha kevesebb lesz s ő ártatlanul lép a szégyenhalál elé?

— Isten segits!

Zörögve gurultak a kockák. Még egy pillanatnyi várakozás:

— Ismét nyolc! — kiáltott a bíró.

Tehát egyforma, még egyikre sincs kimondva a halálos ítélet, még mindkettő remélhet! Óh de mily kínos ez a reménység, milyen nehezen telnek a pillanatok. Halk zúgás hallatszott a nézők csoportjából.

A bíró intett, hogy újra dobjanak.

Ha háromszor dobtok egytormán, úgy mindketten bűnösök vagytok s mindkettőtök halállal bűnhődik. Most Alfonz dob először.

Néma csend foglalta el a termet, nem hallatszott egyéb csak a kocka pergése s a rab kezén csörgő láncnak szava. Mindenkin a megilletődés vett erőt, a szempillák fennakadva, a kezek reszketve, az ajkak nyitottan hagyva!

Végre megállott a pergő kocka; mind a kettő öt.

— Tíz! — szólt halkán Alfonz s arcán meglátszott a szívébe zárkózott remény lenyomata,

mert már csak kettővel lehet többet dobni. Óh de ha ellenfele csak eggyel is többet dob, az az egy szám halál, kárhozat!

Nincs bántóbb, mintha a remény a kétség mellett foglal helyet a lélekben. S Alfonz átélte mind a kettőnek érzetét, a remény kecségtetését, a kétség kinzó tépését.

Ezután Ralph dobott.

Mennyi félelem! mily soká áll meg az eldobott kocka. Az egyik megállott: hat; mennyi lesz a másik?

— Összesen tíz! kiáltott a bíró.

Tehát egyforma, újra egyenlő mindkettőnek dobás száma.

— Még egyszer dobjatok és most utoljára!

Most Ralph dobott először. Arcán a félelem jele mutatkozott, reszketve lépett a márványasztalhoz, melynek sávós fénylő lapján ott nyugodott az eldobandó két kocka, kezei remegtek, láncai csörögtek, amíg eldobta s aztán egy percig néma csönd.

A megdöbbenés s a sajnálat hangja röppent el a nézők ajkáról; a kocka a legnagyobb számot mutatta:

— Hat és hat: együtt tizenkettő, ez a legnagyobb szám, szegény Alfonz sorsod megvan pecsételve!

Alfonz érezte, hogy bár ártatlan, el kell vesznie, el kell vesznie csupán azért, mert ellenfelének a sors jobban kedvez mint neki s ekkor arcán jelentkezett az elszántság, elfásultság, a léleknek kétségbeeséskor jelentkező az a nyugalma, ami több a hitnél, ami már rajongó bizalom.

— Isten segits! — kiáltott s eldobta a két kockát, ami magasra pattant a márvány lapon, s ekkor megnyilvánult az isteni segítség, mi megmutatja az embernek, hogy mégis van Isten, ki intézi a földi halandók dolgait.

Az árcok elsápadtak, pár percig a megdöbbenés szóvalans csöndje honolt a teremben.

Az egyik kocka hatot mutatott, a másik az erős dobás következtében ketté tört: fele az egyes másik fele a hatos számú pontokat mutatta: összesen tizenhárom.

A bírák megdöbbenve néztek össze. Ez az Isten ujmutatása. Alfonz arcán az ijedséggel vegyes öröm, a Ralphén a félelem s eliszonyodás nyoma mutatkozott. — Azok a félelemtől torz vonások a borzalomtól még rutabbá lettek, arca

elfehéredett, szemcsillaga kitágult, s reszketve borult haláltosztó biráinak lábai elé.

— Igen, én öltem meg, az én csapásom omlasztá piros vérét, most már bevallom, mivel nincs menekülésem; adjatok kegyelmet.

A bírák ekkor mind felállottak, bő ruhájok vállaikra omlott, s míg letérdelve, összetett kezekkel imát rebegtek az ur elé a Ralph bűnös lelkéért, a bíró eltörté a pálcát s kimondta az ítéletet:

— Az Isten ítélkezett. Máglyára vele!

* * *

Hallgass vén krónikás, csukd be avult foliánsaidat, ne folytasd e régi történetet, melyet percegve örökített meg a ludtoll. Ne mondd el azokat a rettenetes kinokat, melyek az elítélt halálát nehezebbé tették.

Azok a régi mesék, régi történetek, melyek abból az időből valók, melyben vasing vértézé a keblet, hő szerelem a szívet, hitvallás a lelket: legyenek elfeledve, a mult homályából csak úgy kerüljenek ki, mint hitvány porból a gyémánt, hogy annál inkább becsülje őket a későbbi kor.

Csodás dolgok is voltak azok, s bennök mégis hinniök kellett, mert előttök játszódtak le.

Hallgass vén krónikás!

Melódia.

*Egy bálban láttam meg először,
Ámulva kértem, ki ez a leány?
Mégbűvölt mindjárt fehér ruhájában:
Azon a tünde, báli éjszakán.*

*S ma újra láttam kék ruhában,
Ártatlan, tiszta, mint a nap
S mint napsugár az őszi felhőt:
Bearanyozta vágycamat.*

*S a folytatását újra érzem,
Azt mondja majd egy szép napon:
„Mért oly nagy gyermek, megbocsásson,
Nem szerethetem, fájdalom.*

Donna Dianna.

Félóra szünet

(Csend, mélységes csend. Mindenki idegesen dolgozik s egyszerre megszólal a Zsuzsa asszony csengettyűje. A leányok különböző csoportokba verődnek s e sorok írója ama szerencsés hely-

zetben volt, hogy kiballgatthatta egy ily csoport beszélgetését, amelyet ezennel papírra vet. Eleinte nagyon keveset lehetett érteni, egyszerre nyolctiz leány beszélt) Tehát:

— Leányok, nehogy elfelejtkezzen róla, valakinél ott maradt egy füzet a Farkas Imre verseiből. Adjátok vissza, mert magam másoltam s tudjátok mily boldog korszakban.

— Kérlek, kérleld meg a legujabb ideáloed s ő biztosan megveszi neked

— Nem szokta a más verseit ajándékozni.

— Honnan tudod? Hátha csak hengeg a más verseivel. Abból is látszik, hogy nem meri a saját neve alatt kiadni.

— Ugyan hagyj békét, oly kiállhatatlan vagy.

— Ne veszekedjete már leányok. Inkább mondjátok meg, ki mulatott legjobban szombaton?

— Én!

— Én!

— Én!

— Én!

(E sorok írója azonban kijelenti, hogy ő mulatott a legjobban.)

— Mit kaptál Tőle?

— Nem volt közületek senkinek csokra, csak nekem. Olyan szép volt.

— Óh, gondoljuk... Piros virág s te mindjárt boldog voltál. S az egy szál, amit neki adtál, oly boldoggá tette. Egész éjjel ábrándosan nézett rád, nem táncolt mással, csak veled. Te Klári, nem vallott szerelmet?

— Ugyan, Aranka ne légy indiszkrét. Ezt úgy sem mondom meg, hiszen holnap az egész város tudná.

— Leányok, Klárinak ne mondjunk többé semmit, hiszen ő ugyanis tovább adja, s nekünk nem mond semmit.

— Igazán, hát nem elmondtam eddig is mindent.

— De most nem akarod elmondani.

— Hát juszt azért is elmondom. Nem vallott szerelmet, egyszer pedzette, de nem tudta folytatni. Pedig, hogy bátorítottam szegényt.

— Ha tudná a férfi, mily csunya, ha szerelmet vall, hát sohse tenné.

— Ki mindenki ült még az asztalotoknál, Aranka?

— Sokan, nagyon sokan. Ott ült a másik poéta is. Ugy-e, tudjátok ki az. Ábrándosan tud nézni, de táncolni nem tud.

— No az én poétám tud.

— Ugyan ne hencegjen már vele. Ha az ő helyében lennék, inkább a bostont gyakorolnám, semhogy verset írjak.

— Azért beszélsz, mert nem tudnál egy verset megírni. De mikor ő elkezd:

... Ne gondoljon rám, felejtsem el kérem... akkor muszáj sirni, hiszen olyan megható. S oly szépen tud beszélni.

— És szépen tud nézni.

— Azt is. Nem tehetek róla, ha neked nem tetszik. Én is úgy vagyok Andorral.

— Nekem meg Zoltán nem tetszik.

— Tudtam, hogy ez lesz a vége. Egy szót sem szóltam eddig s engem is kikezdettek.

— Ugy-e Ilona, én nem bántottalak. Megvédelmezte te is engem, inkább a bátyáddal táncolom a nőegyleti majálison a harmadik négyest.

— Van a bátyámnak minden ujja két táncosa, de azért mégis jobb lesz, ha te táncolod vele, hiszen a te szived nem szabad.

— Te is azt hiszed, hogy más nem tud hódítani, csak akinek a szive szabad.

— Bizony úgy van.

— Mit szóltok a cigányvajdához?

— Klári, nyilatkozzék.

— Én nem szólok egy szót sem.

— No ez is elég nyilatkozat.

— Hát csakugyan szerelmes vagy, Klári?

— Magam sem tudom. Egyik pillanatban úgy hiszem igen, a másikban azt hiszem, nem. Oly ábrándozó lettem.

— Nagyon szerelmes vagy.

(Mindegyiknek eszébe jut az „Ő”-je, ábrándosan lesütik a szemüket, amikor hirtelen megszólal a házmesterné csengettyűje, hirtelen szétrebbenek s nem hallatszik más, csak a varrótű gyors percegése...)

Színház

Február hó folyamán egy fehér vigjáték került színre a debreceni színházban. Fehér vigjáték — olyanforma ritkaság, mint a fehér holló Ma, amikor mohó szenvedéllyel, fürké-

szően várja a közönség a piros színlapokat s mikor állítólag bosszankodva távozik mindenki a színházból, ha a színlapoknak nem eléggé megfelelő, nem eléggé „piros”, nem eléggé érzékcsiklandozó a darab, talán vakmerőség is színre hozni oly vigátékot, melyben semmi pezsgőt, semmi kaviárt nem élvezhet a közönség, sőt, amely még a nevetőidegeket sem teszi nagyon próbára. Ezt az álláspontot tökéletesen megcáfolta Debrecen színházba járó közönsége, amely őszintén, lelkesen tapsolt ennek a fehér vigjátéknak, a „Dorrit kisasszony”-nak. Pedig nem is olyan kiváló alkotás ez a darab, melyet Schöntan a Dickens regénye után írt. Egy kicsit szentimentális, egy kicsit romantikus egy kicsit szellemes — némelyek szerint egy kicsit unalmas — és nagyon-nagyon poétikus ez a darab.

De talán nem is annyira a darab poézisa ragadta el a közönséget, mint a címszerep ábrázolója, Szabó Irma játékának poézisa, ki nézetünk szerint jelenleg legkiválóbb színésznője a társulatnak. Nem akarunk játékának a sablonos dicséretekkel adózni, sikere hőmérőjének tekinthető az a körülbelül 12—14 kihívás, amiben a premieren a második felvonás után része volt. Mellette a többi szereplők közül Békés emelkedett ki, akinek mély tanulmányra valló játékát szintén sok tapssal honorálta a közönség.

* * *

E lapban ezuttal először emlékezem meg operette előadásról. Nem tudom, objektív oka van-e annak, hogy eddig hallgattam e műfajról s ez abban rejlik, hogy a mostani operette újdonságok között nem igen lehet érdemesebb alkotást találni; vagy szubjektív s ez az operettek iránti közönyösségemben keresendő. Azt kell hinnem, hogy az előbbi, mert, ha szubjektív lenne az ok, akkor „Gül-Baba”-nak sikeréről sem emlékezném meg e rovatban. Pedig meg emlékezem; s ha nem is adózom hosszas dicsőhymuszokkal ez operette újdonságnak, meg írom, hogy Gül-Baba azon ritka operettek közé tartozik, melynek zeneszámai is igazi gyönyörűséget okoznak a hallgatóknak s melyekben emellett kerekded, élvezetes, meséről is lehet beszélni. A darab különben azért is különösebb érdekű lehet reánk nézve, mert szerzője mesét keresni nem kalandozik sem a mythoszbá, sem valami

idegen országba, hanem meséjének anyaga hazai talajból fakadt.

Őszintén szólva a szereposztás nem nevezhető sikerültnek. Legkiválóbb alakítást Sarkady produkált, ki a Zülfikár mellékszerepét sok eredetiséggel és humorral játszotta. Zilahynénak Gábor diák szerepében alkalma nyílt ragyogtatni kiváló énekművészetét, de azt hisszük, ha ő játszotta volna Leilát s Fóthy Frida Gábor diákot, e szerepcsere mindkét alakjára az operettnek előnyös lett volna. A darabban legjobb szerep határozottan Mujkó cigány szerepe. Talán ebből magyarázható meg, hogy a napilapok legtöbbször e szerep kreálójának, Polgárnak alakítását dicsérte első sorban. Tény az, hogy ez a szerep így is hatásos, ahogy Polgár játssza, mert a siker szinte benne rejlik magában a szerepben; de Polgár kissé fölületesen bánt el szerepével. Mujkó szerepében némely helyen sokkal több humor s némely helyen sokkal több melegség van, mint amennyi az ő alakításában visszatükröződött

Mellettem ültél.

*Mellettem ültél, körülünk
Csöndes, kihalt volt a világ,
Már álmosan bezárta kelyhét
A délignyitó, fehér virág.*

*Nem messze tőlünk a bokorban
— A jázminágak ahol szétfutók —
Hálója szálaít bogozta
Egy kereszteshátú pici pók.*

*S amint nagyobb lett, amint szövődött
A fényes selyemszál odaát —
Ugy szóttuk mi is, szövögettük
Ábrándjainknak röpke fonalát.*

*Aztán az ajkam ajkadat kereste
S hogy elcsáttant az első igazi csók,
Szakadt a szál és — és sárba hullott
A keresztés hátú pici pók ...*

Julow Viktor.

Könyvszemle.

Helyszüke miatt ezuttal csak néhány sort szentelhetünk e rovatnak. Egyrészt felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy *Kardos Samu dr.* előnyösen ismert, kitünő havi folyóiratának a „*Régi okiratok és levelek tárá*”-nak 5-ik füzeté február 15-én rendkívül gazdag tartalommal jelent meg, másrészt meg kell emlékeznünk *Kunfi Zsigmond* „*A francia kulturharc*” című tanulmányáról, melyet lebilincselő nyelvezete s széles alapu tanulmányra valló érdekes fejtegetései, egyaránt méltóvá tesznek a megszerzésre. Ez utóbbi mű *Deutsch Zsigmond* és társa könyvkereskedésében jelent meg s ára 1 kor. 80 fill.

Ifjusági hírek.

M. I. Ö. T. febr. 17-én tartotta e félévben első heti gyűlését. Az élvezetes műsor első száma Karácsony András 2. th. felolvasása volt, aki „Hektor jelleme az Iliászban” című pályadíjat nyert művéből adott elő részleteket. Ezután Boros Jenő 1. th. szavalta el Tolnai Lajos „Ocskay” című költeményt meleg közvetlenséggel, emelkedett szónoki páthosszal. Szavalatával középsikerült fokozatot érdemelt. Majd Kiss Endre 2. jh. olvasta föl pályakoszoruzott ódáját Bocskay szelleméhez címmel. A Társaság az élvezetes fölolvadásért jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki és a költeményt emlékkönyvbe írással tüntette ki. Hasonló elismerésben részesült Csapó Ödön 3. th. föl. olvasása is, aki „Kuruc história” című költeményével ért el nagy hatást és érdemelte ki a hallgatóság tapsai. Az utolsó szám Steiner J. 1. jh. szavolata volt, aki Jakab Ödön „Hazaszeretet” című költeményét adta elő nemes hévvel, de szavalatába némi álpáthosz is vegyült és így teljes, közvetlen hatást nem tudott elérni. Középsikerült fokozatot érdemelt. A M. I. Ö. T. e gyűlése bizalmat ébreszt bennünk, hogy a Társaság céltalanul megzavart békéje végre helyreállott és jó reménységgel tölt el az iránt, hogy ezután zavartalanul folytathatja komoly munkásságát. Február 24-én ismét érdekes műsorú gyűlése volt e társaságnak. A gyűlés elején Kocsis János elnök foglalkozott magvas beszédben a M. I. Ö. T. jelenlegi helyzetével s az ifjuság kebelében felmerült küzdelmekkel, melyeknek a közelmúltban épen e társaságban volt ütközőpontjuk. Ezután Karácsony András 2. th. folytatta a múlt gyűlésen megkezdett felolvasását. Lippe Árpád és Kürthy Károly szavolataikkal járultak hozzá az est sikeréhez. Az előbbi ezuttal is megmutatta, hogy gyakorlott szavaló, az utóbbinak különösen szép hangja keltett kellemes feltűnést. Ezután Cseke Ernő jh. bírálta Vidovich Ernőnek „Lemondás” című regényét, melyről annak idején mi is megemlékeztünk. A bíráló elismeréssel adózott a mű jó oldala, csak a meseszöveg ellen volt pár kifogása. Bírátát a társaság második fokozatra, tudomásulvételre érdemesítette.

Ifjusági bankett. Abból az alkalomból, hogy a M. I. Ö. T. tagjai Kiss Endrének, lapunk felelős szerkesztőjének bizalmat szavaztak, február 15-én bankettet rende-

zett akadémiánk ifjusága. Úgy a theologus, mint a jogász ifjuság nagy számban jelent meg, hogy ünnepelje a győzelmet, amelyet az igazság aratott azzal a fegyverrel, — a tollal — amelyet Kiss Endre vett a kezébe. Ennek jelképéül Kiss Endrét ezüst tollal lepték meg tisztelői, amelyet Bónis György magas röptű beszéd kíséretében nyújtott át az ünnepeltnek. A banketten több felköszöntő hangzott el, amelyek közül Papp László szenior tószta fejezte ki az ifjuság ez ünnepének intencióit, amikor a jogász és theologus ifjuság közötti jó egyetértésre üritettel poharát.

Főiskolánk theol. akadémiájának hallgatói f. hó 12-én naggyűlést tartottak a főisk. szenior elnöklete alatt melyen két igen fontos ügy került tárgyalásra: állásfoglalás a márciusi orsz. diákkongresszus és a Főiskolai Lapok szerkesztősége ellen indított eljárás ügyében. A diákkongresszusra vonatkozólag a gyűlés egyhangulag úgy határozott, hogy a theol. akadémia az idei diákkongresszuson nem óhajt részt venni s elvárja, hogy az a néhány theologus, ki az előkészítő bizottságnak tagja, ezen állásáról mielőbb lemond. — A másik ügyben szintén egyhangulag s nagy lelkesedéssel azt a határozatot hozták, hogy a Debreceni Főisk. Lapok jelenlegi felelős szerkesztőjével, Kiss Endrével, kinek eddigi működése kellő garanciát nyújt a jövőre is, teljes mértékben meg vannak elégedve, iránta bizalommal viseltetnek s e határozatról jegyzőkönyvi kivonatban értesítik.

A. H. Ö. T. e félévben két gyűlést tartott, mult hó 14-én és 21-én. Peleskey Sándor áhitattal s mély érzéssel előadott imádsága után, mely osztatlan tetszéssel találkozott, Füzessy Géza azon indítványát tárgyalta a gyűlés, hogy a szereplők az eddig szokásban volt részlet-prédikációk helyett teljes prédikációkkal lépjenek fel. Az indítványt hosszas vita után elfogadták. Csapó Ödön az apokalypsisről tartott, a forrásmunkák ügyes tanulmányozására való felolvasást. Domján Lajos középsikerült szavalata után Gönczy Béla predikált jó előadással. Jól fel fogott s átértzett előadása azonban nem keltett jó hatást a bírálóknál, kik különösen tárgyválasztását és gesztusait hibáztatták.

E gyűlésen hirdették ki a pályatételeket is, melyek a következők: Bod Péter élete és munkássága. Jutalma: 25 kor., János 10., 22—38, magyarázata. Jutalma: 25. A szentírás a főbb keresztyén felekezetek szempontjából. Jutalma: 25 kor. Október 31-én tartandó egyházi beszéd Dán. 2., 20—22 alapján. Jutalma: 15 kor. Biblia magyarázat. Ján 15., 1—8. Jutalma: 16-80 kor. Bocskay emlékünnepe mondandó imádság. Jutalma: 10 kor. — Beadási határidő május 1.

Március 15. A főiskolai Magyar Irodalmi Önképző-Társulat, mint minden évben, úgy most is impozáns ünnepélyekben akar a magyar szabadság születése évfordulóján hazafias érzelmeinek kifejezést adni. Remélhető, hogy semmi sem fogja gátolni e magasztos ünnepélyek megtartását, melyeknek rendezését ez évben a társulat választmánya Kocsis Jánosra, Kiss Endrére és Peleskey Sándorra

bizta. — A megállapodás szerint az ünnepélyeken Bónis György, Kocsis János, Kiss Endre, Oláh Béla és Bán István tartanak beszédet, míg szavatokkal Varga Antal, Peleskey Sándor, B. Kiss Pál, Gönczy Béla és Kürthy Károly működnek közre.

Kántus-ünnepély. A főiskolai énekkar az Irodalmi Társulat közreműködésével március hó 5-én boldog emlékü alapítói emlékére a főiskolai énekteremben évfordulati ünnepélyt rendez. A rendkívül érdekes és gazdag műsoru ünnepély lefolyásáról részletes tudósítást lapunk következő számában közlünk.

Hirek a Joghallgatók Önképző-Társaságából. Még élénk emlékezetünkben van az az érdekes és tanulmányos felolvasás, melyet nagytiszteletű Balogh Ferenc főiskolai hittanár ur tartott 1905. november 10-én a Joghallgatók önképzőtársaságában. „A debreceni jogakademia keletkezése, fejlődése és a jogászfifuság“ címen. A társaság ezt a tanulmányos munkát kinyomatta azzal a nemes célzattal, hogy annak jövedelme a debreceni első jogtanár lakásának emléktáblával való megjelölésére szolgáljon. A csinos kiállítású füzetkének, amely a napokban hagyta el a sajtót, egyes száma 30 fillér. Különben a társaság nagyban készülődik ezzel az emléktábla állítással kapcsolatos ünnepélyre, a Széplaky-ünnepélyre. Pályadíjat is tűzött ki egy erre az alkalomra irandó ódára. A pályadíjért 3 munka versenyzett, azonban ezek közül 1 figyelmet sem érdemelt A 20 korona pályadíjat Vályi Nagy Gusztáv végzett joghallgató nyerte meg, Spitzer Sándornak a verse pedig dicséretben részesült.

Szerkesztői üzenetek.

K. B. urnak. Bár abban a kérdésben, melyről ön ír, még az egyik rész sem nyilatkozott e lap hasábjain, — helyet adtam cikkének. Minthogy azonban abban igen súlyos vádak vannak, hogy tényleg „audiatur et altera pars“ alkalmat nyújtottam ezuttal azoknak is a védekezésre, akiket e vádak illetnek, anélkül, hogy akár az egyik, akár a másik cikket kommentárral látnám el.

S. T. urleánynak. Higyje el, hogy hő vágyunk voln. közölni a verset; de hiába, sokszor az ember leg-hőbb vágya sem teljesedhetik! Megakadályozza e vágyunk teljesedését az, hogy a vers rímei kivétel nélkül rosszak, s ha e-zméje nem is, de kifejezése csaknem mind költőtlen. Ha udvariatlan e bírálat, bocsánatot kérünk! Az az érdeme mindenesetre megvan, hogy őszinte.

Z. J. urnak. Sajnálattunkra, legőszintébb jóakarattunk dacára sem közölhetjük verseit. A másodiknak három első strófája elég csinos ugyan, de az utolsó gyöngesége ezek hatását is lerontja. Mindazonáltal ez a vers reményt nyújt nekünk arra, hogy a jövőben lapunk színvonalának megfelelő költeményt is kapunk öntől.